

DOCTOR HONORIS CAUSA

Uniwersytetu
Jana Kochanowskiego w Kielcach

prof. dr hab.

Jerzy Wyrozumski

DOCTOR
HONORIS
CAUSA

Uniwersytetu
Jana Kochanowskiego w Kielcach

SENAT UNIWERSYTETU
Jana Kochanowskiego w Kielcach

na wniosek

RADY WYDZIAŁU HUMANISTYCZNEGO

uchwałą z 29 marca 2018 roku nadał tytuł

DOCTORA HONORIS CAUSA

prof. dr. hab.

Jerzemu Wyrozumskiemu

wybitnemu polskiemu uczonemu,
historykowi o rozległych perspektywach badawczych
i uznanym autorytecie w świecie nauki, znakomitemu jej organizatorowi,
inspiratorowi wielu poczynań społecznych

Kielce 2018

PROMOTOR

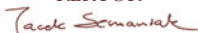

prof. dr hab. Wojciech Iwańczak

DZIEKAN

prof. dr hab. Janusz Detka

REKTOR

prof. dr hab. Jacek Semaniak

Psychopomocnik

Laudacja

z okazji nadania Profesorowi Jerzemu Wyrozumskiemu
tytułu *doctora honoris causa* Uniwersytetu Jana Kochanowskiego
w Kielcach

Magnificencje, Prześwietny Senacie,
Szanowna Rado Wydziału Humanistycznego,
Panie i Panowie

Dwunastowieczny filozof i teolog Honoriusz z Autun zanotował frapującą formułę: „Wygnanie człowieka jest ciemnota, jego ojczyzną jest wiedza”. Te słowa mogą służyć jako motto dzisiejszej uroczystości, gdy pragniemy oddać hołd jednemu z najwybitniejszych polskich uczonych, Profesorowi Jerzemu Wyrozumskiemu. Trudno doprawdy znaleźć kogoś, kto tak jak on byłby uosobieniem wszelkich cech, które przypisujemy najwyższym autorytetom, a zatem człowiekiem szlachetnym, mogącym służyć za nieodściągły wzór, profesjonalistą najwyższej próby.

Opowiedzieć pokrótce o zasługach Profesora Wyrozumskiego, przedstawić jego główne dokonania na kilku kartkach papieru, nie jest rzeczą łatwą. Bogactwo materiału, który należałoby uwzględnić, jest przytłaczające, stąd konieczność daleko posuniętej selekcji.

Nie będzie z pewnością przesadą nazwanie Profesora człowiekiem instytucją. Droga, którą przeszedł w swoim życiu, była w jakimś stopniu typowa dla pokolenia przedwojennego, które znalazło się w nowej rzeczywistości. Urodzony w 1930 roku w Trembowli, tu spędził lata okupacji. Przed wojną chodził do szkoły we Lwowie. Z początkiem 1945 roku wraz z rodziną wyruszył na Zachód. Lato 1945 roku rodzina Wyrozumskich spędziła w miasteczku Kcynia, skąd przyszły mediewista dojeżdżał codziennie do gimnazjum w Wągrowcu, 35 kilometrów w jedną stronę. Następnym, ale krótkim etapem w tej peregrynacji była Zielona Góra, od jesieni 1946 roku zaś, na kolejne cztery lata, przystanią stało się nadodrzańskie Koźle. Tam Jerzy Wyrozumski dokończył gimnazjum i zdał maturę w miejscowym liceum.

Mało kto wie, że historia nie była miłością Jerzego Wyrozumskiego już „od kołyski”, początkowo marzył o politechnice, ale jego wątpliwości rozwiała wychowawczyni klasy, która na pytanie, czy można pójść do liceum humanistycznego, a potem starać się dostać na politechnikę, odpowiedziała: „Byłoby nieuczciwie zabierać komuś miejsce, a potem zmieniać”. To wystarczyło dla kogoś, kto jak Profesor Wyrozumski przywykł zawsze chodzić prostą drogą. W roku 1950 wstąpił zatem w progi Uniwersytetu Jagiellońskiego i został historykiem. Jak twierdzi, nigdy nie żałował tej decyzji życiowej.

W Krakowie Jerzy Wyrozumski trafił do niezwykle ciekawego środowiska. Nauczanie w trudnych latach odbywało się w okre-

ślonych warunkach politycznych i ideologicznych, ale na Uniwersytecie Jagiellońskim istniała enklawa prawdziwej nauki, której filarami była przedwojenna profesura. Wśród wykładowców znajdowały się takie postacie jak Jan Dąbrowski, Sylwiusz Mikucki, Ludwik Piotrowicz, Zofia Kozłowska-Budkowa i Marian Plezia. Mistrzem Profesora Wyrozumskiego był jednak Roman Grodecki. Wybitny uczony specjalizował się w historii gospodarczej i społecznej, prowadził wspaniale wykłady. Profesor powie po latach: „Czułem jego dobry warsztat badawczy. Odpowiadały mi jego dobrze dokumentowane poglądy uogólniające, jego odwoływanie się wprost do źródeł, a nie do tego, co napisali inni, choć nie ignorował ustaleń innych badaczy. Akceptował je lub nie, w każdym wypadku jednak z przejrzystym uzasadnieniem”.

Historia gospodarcza znaczyła wstępne etapy kariery Jerzego Wyrozumskiego i – rzecz ciekawa – wbrew potocznemu pogładowi, że jest to specjalność mało ekscytująca, uważa on, że może być wysoce fascynującym polem badań. Jej też dotyczyła praca magisterska na temat handlu solą w Polsce średniowiecznej. Roman Grodecki planował dla swego ucznia asystenturę, ale z powodów pozanaukowych w pierwszym podejściu się to nie udało. Jednak w Archiwum Państwowym, gdzie otrzymał posadę, Jerzy Wyrozumski przepracował jedynie dwa tygodnie, gdyż otworzyła się możliwość zatrudnienia w kierowanej przez Romana Grodeckiego Katedrze Historii Polski Feudalnej, a później Katedrze Historii Gospodarczej i Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Pierwsze prace Jerzego Wyrozumskiego sytuują się w kręgu historii gospodarczej, a więc handlu, drobnej wytwórczości, rzemiosła. Doktorat otrzymał w 1963 roku za rozprawę poświęconą tkactwu małopolskiemu w późnym średniowieczu. Ta dość oryginalna – jak na mediewistę – tematyka przyniosła mu jednak sporą – jak twierdzi – satysfakcję. Habilitacja pięć lat później nawiązywała do magisterium, ale przedstawiała w szczególności państwową gospodarkę solną do schyłku XIV wieku. Profesura nadzwyczajna przyszła w roku 1981, a zwyczajna w 1993.

Dorobek Jerzego Wyrozumskiego obejmuje około 600 pozycji i dotyczy tak szerokiego spektrum zagadnień, że zmuszeni jesteśmy – zamiast wyliczeń bibliograficznych – do wskazania jedynie prac i poglądów szczególnie ważnych w tej bogatej kolekcji. Cechą Profesora, która wzbudza niekłamany podziw, jest umiejętność myślenia syntetycznego, podziwiamy go też za misterne i drobiazgowo analizy źródłowe. Profesor jest postacią publiczną, rozpoznawalną. Już kilka pokoleń miłośników Klio pobiera wiedzę o meandrach polskiego średniowiecza z podręcznika akademickiego Jerzego Wyrozumskiego doprowadzonego do roku 1505. Pomimo silnej konkurencji i wielu nowych opracowań na ten temat dzieło Profesora trzyma się mocno, o czym świadczą liczne wznowienia, a studenci chwalą jasny wywód i logikę konstrukcji, ułatwiające zapamiętywanie, a to przecież jest dla stojących przed koniecznością egzaminu najważniejsze. Swój talent syntetyzowania złożonych zagadnień Profesor Wyrozumski zademonstrował

także w innym opracowaniu dziejów Polski średniowiecznej, gdy w 1999 roku zespół badaczy krakowskich przygotował *Wielką historię Polski*, a on sam opracował losy Polski piastowskiej, od początków do roku 1370.

Z dzieł ogarniających bardzo rozległe horyzonty badawcze trzeba przywołać monumentalne *Dzieje Krakowa. Kraków do schyłku wieków średnich*. Praca, która pochłonęła Profesorowi kilka długich lat, jest dziełem wzorcowym. Synteza dziejów miasta na tle dziejów nie tylko Europy Środkowej, ale właściwie całego kontynentu, pokazuje losy miasta w ich ogromnym bogactwie i złożoności. Kwestie ustrojowe sąsiadują z układem urbanistycznym, a struktura i zajęcia ludności pokazane są w kontekście życia codziennego, religijnego i wydarzeń z zakresu szeroko pojętej kultury. Co godne podkreślenia, jest to synteza, która nie tylko – z czym często mamy do czynienia – spożytkowuje ustalenia szeregu badaczy, którzy podejmowali wcześniej różne wątki, ale prezentuje także własne przemyślenia oparte na znakomitej znajomości źródeł i ich twórczej interpretacji.

Profesor Wyrozumski posiada szczególną predylekcję do biografistyki. Nie sposób nie wymienić „klasycznej” już biografii Kazimierza Wielkiego, pracy, która jest stawiana za wzór dla rozpraw tego typu. Znaczący był już wybór głównego bohatera, władcy gospodarnego, dbającego o dobro poddanych i kraju, człowieka odpowiedzialnego i mądrego. Wchodzimy tu niepostrzeżenie na grunt powinności historyka, badacza prze-

szłości. Pozwólmy, by Profesor wyjaśnił kwestię swoimi słowami: „Stwierdzenie, że główny przedmiot badawczy historii to człowiek, jest na tyle oczywiste, iż można je uznać za truizm. Rodzi ono jednak szereg niebagatelnych pytań, na które badacz musi sobie odpowiedzieć, jeżeli jego ogląd przeszłości nie ma być przypadkowy, uzależniony od źródła, którym dysponuje. Odpowiedź na te pytania jest sprawą świadomości metodologicznej. Można oczywiście bez niej uprawiać historię, tak jak pan Jourdin mówił prozą, wcale o tym nie wiedząc. Kiedyś przecież się dowiedział. W centrum uwagi historyka jest człowiek zarówno wtedy, gdy śledzi losy króla, księcia czy wybitnej jednostki, jak też wtedy, gdy interesuje go określona zbiorowość ludzka, jak wreszcie wtedy, gdy koncentruje się na bezimiennych masach. Od opcji badawczej więc zależy wariant oglądu przeszłości”. I jeszcze: „W gruncie rzeczy historyk musi być wszechstronnym obserwatorem czasu minionego, a rzeczywistość społeczna, która rzutuje na różne przejawy życia i w której wszystkie one się ogniskują, może uchodzić za oś dziejów. Rzecz w tym, jak rozumieć mechanizmy działania zbiorowości ludzkich, ich złożoność, uwarunkowania z psychologicznymi włącznie, a przede wszystkim z ich elitami wciąż kreowanymi i działającymi jako siła sprawcza”.

Upraszczając, historyk bada w pierwszym rzędzie dzieje człowieka, a tych ważnych i mniej ważnych postaci na kartach zapisanych przez Profesora przewija się wiele. Odnotujmy zbiór szkiców poświęcony królowej Jadwidze, św. Kingę, św. Jacka Odrowąża

i św. Floriana, arcybiskupa Henryka Kietlicza i św. Wojciecha, charyzmatycznego uczonego Kazimierza Tymienieckiego – lista jest długa. Zresztą biografistykę Jerzy Wyrozumski wspiera także od strony instytucjonalnej, gdyż jest członkiem komitetu redakcyjnego *Polskiego słownika biograficznego*, a sam przygotował kilkadziesiąt biogramów wybitnych postaci dla tego zasłużonego wydawnictwa.

Profesor nie stroni od udziału w debatach wokół węzłowych problemów badawczych polskiego, ale też europejskiego średniowiecza. Do takich „wielkich tematów historii” należy kwestia tzw. kryzysu średniowiecza, od lat przedwojennych gorąco dyskutowana w literaturze naukowej wielu krajów. Pytaniem zasadniczym pozostawała sprawa różnic i podobieństw w rozwoju krajów Europy Zachodniej i Środkowo-Wschodniej. Straszna zaraza, tzw. czarna śmierć, która w XIV wieku dziesiątkowała wiele krajów Zachodu, była jedną z przyczyn załamania gospodarczego, demograficznego i społecznego. Rzecz jest wszakże bardzo złożona, dyskusja nad nią bynajmniej nie wydaje się zakończona. Jerzy Wyrozumski poddał analizie różne wskaźniki i elementy życia na obszarach Polski i krajów ościennych, uwzględnił opóźnienie wielu procesów w stosunku do Europy Zachodniej i uznał, że w Polsce kryzysu nie było. Nie wykazują go ani dane demograficzne, ani urbanizacja kraju, ani przemiany społeczne z odmienną niż na Zachodzie rolą szlachty, ani rozwój ideowo-kulturowy, w tym przeżywającej w końcu średniowiecza okres prosperity Akademii Krakowskiej.

Najstarszy polski uniwersytet również stał się jednym z ważnych tematów twórczości Jerzego Wyrozumskiego i zawdzięczamy mu w tej dziedzinie wiele fundamentalnych studiów. Wiąże się to zresztą z pewną ewolucją zainteresowań badawczych Profesora, w których coraz więcej miejsca zaczęła z czasem zajmować historia kultury. Odnotujmy chociażby studium o tolerancji jako przejawie pluralizmu kultury polskiej. Rolę kultury jako zwornika jednoczącego różne sfery życia państw i wspólnot narodowych ujmuje Profesor w sposób ponadczasowy. Oddajmy mu głos: „Rodzi się pytanie, czy i na ile potrzebna jest nam wiedza o tym naszym dziedzictwie, ta szczególna wiedza o nas samych, szczególny rodzaj samowiedzy... Odpowiedź na to pytanie daje nam rzeczywistość, w której się obracamy. Polityczna i gospodarcza integracja Europy, skądinąd konieczna i nieunikniona, niesie ze sobą zagrożenie tożsamości kultur. Rzecz w tym, aby nie hamując procesów integracyjnych, ocalić wartości własne, ocalić dziedzictwo tworzone przez wieki. Rzecz także w tym, aby nie ulec niwelującej sile telewizji i innych środków masowego przekazu, aby przejmując wartości stanowiące dziedzictwo innych, nie zatracać własnego. Otwartość kultury w skali ponadnarodowej i troska o tożsamość kultur mniejszych kręgów narodowych i społecznych, bez ich skansenowania, wydają się podstawowymi przesłankami refleksji o kulturze dzisiejszej i przyszłej. Suwerenność kultury wobec innych sfer życia zbiorowego, a także jej nadrzędność w stosunku do nich – to kolejna istotna przesłanka”.

Mediewista, autor znakomitych studiów i esejów o epoce średniowiecza, żyje jednak tu i teraz. Pisanie o przeszłości musi być postrzegane w kontekście czasów dzisiejszych. Profesor ma tego pełną świadomość. Przywołajmy raz jeszcze jego słowa: „Myszę, że nie ma sprzeczności między orientacją na przeszłość i tą, która ogranicza się do problemów aktualnych. Jest to tylko sprawa przesunięcia punktu ciężkości. Historia ma swój oczywisty wymiar poznawczy. Jest jak gdyby wiedzą dla wiedzy, nierzadko uważaną za zbędny balast pamięci i świadomości. Ma ona jednak także swój bardzo istotny wymiar społeczny. To ona pozwala bezustannie naszą świadomość weryfikować, a w skrajnych przypadkach także zapobiegać społecznym patologiom”.

Obecność Profesora Wyrozumskiego w krajobrazie naukowym dostrzegalna jest na wielu płaszczyznach. Bogaty dorobek dydaktyczny, wzorowa metodyka, staranność i precyzja warsztatu naukowego to cechy charakteryzujące jego aktywność na polu kształcenia młodych kadr. Wielu z tych młodych jest już w wieku dojrzałym i zajmuje ważne stanowiska w życiu naukowym i oświatowym. Nie będzie przesadą stwierdzenie, że Jerzy Wyrozumski stworzył własną szkołę i mediewistyka krakowska – a często nie tylko krakowska – zawdzięcza mu bardzo wiele. Tej owocnej pracy dydaktycznej towarzyszyła intensywna działalność na polu organizacji nauki. Piękna karta została zapisana w służbie Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kolejne funkcje to: zastępca dyrektora Instytutu Historii, dwie kadencje jako dziekan

Wydziału Filozoficzno-Historycznego, wreszcie prorektor. Ta ostatnia funkcja przypadła na lata 1987–1990, jedne z najtrudniejszych w historii powojennej. W tym też czasie, jak napisze później profesor Henryk Samsonowicz, Jerzy Wyrozumski „stał się ikoną samorządności akademickiej i obrony demokratycznych wartości”. Niezwykłą popularność w Polsce i poza Polską zdobyła fotografia Jerzego Wyrozumskiego, gdy w kwietniu 1988 roku na uniwersytecie odbywał się wiec solidarności studentów ze strajkującymi hutnikami z Huty im. Lenina. Akcja pacyfikacyjna milicji odbywała się przed Collegium Novum, a na zdjęciu widzimy prorektora, gdy – żywo gestykulując – broni studentów. Podpis pod zdjęciem anonimowego autora głosił: „Plus ratio quam vis”. Po latach Profesor stwierdzi: „Rozum i budowane na racjach rozumowych prawo muszą znajdować się zawsze przed siłą, bo siła fizyczna najczęściej jest ślepa”.

Kolejnym polem działalności Profesora stała się reaktywowana w 1989 roku Polska Akademia Umiejętności. Został jej członkiem czynnym i w latach 1994–2015 sprawował funkcję sekretarza generalnego, wykonując ogrom pracy. Dość wspomnieć udział w komisji zajmującej się przydziałem stypendiów zagranicznych w ramach Fundacji Lanckorońskich, do Wiednia, Rzymu i Londynu.

Oprócz tej prestiżowej godności należy wspomnieć o szeregu innych zasług i obowiązków Jerzego Wyrozumskiego, których lista jest niemała. Ponad 30 lat jako prezes kieruje Towarzystwem

Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, prowadzi owocną działalność, m.in. organizując międzynarodowe konferencje w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie. Przewodniczył także Radzie Naukowej Kasy im. Józefa Mianowskiego – Fundacji Popierania Nauki oraz Radzie Miłośników Zamku Królewskiego na Wawelu. Zasiadał w Komitecie Nauk Historycznych PAN oraz w Radzie Naukowej Instytutu Historii PAN, uczestniczył w pracach Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów Naukowych. Jako recenzent osiągnięć naukowych starszych i młodszych kolegów miał zawsze opinię sędziego surowego, ale sprawiedliwego. Liczba osób, które „wypromował”, jest ogromna.

W tej enumeracji zasług i zaszczytów nie można pominąć talentów redaktorskich Profesora Wyrozumskiego. Jest powszechnie ceniony jako konsultant, członek rad naukowych i kolegów redakcyjnych różnych czasopism i wydawnictw. Wymieńmy tu jedynie „Kwartalnik Historyczny”, „Rocznik Krakowski”, „Studia Waweliana”, „Studia Historyczne” i „Quaestiones Medii Aevi”. Na osobną wzmiankę zasługuje udział Profesora w wieloletnim przedsięwzięciu reedycji epokowego dzieła Jana Długosza *Roczniki, czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, w wersji oryginalnej łacińskiej oraz jej polskim przekładzie.

Nie brak też dowodów najwyższego uznania dla Jerzego Wyrozumskiego: doktoraty honorowe w Polsce i na Węgrzech, wśród odznaczeń wymieńmy Komandorię Orderu św. Sylwestra nadaną przez Jana Pawła II, srebrny medal Cracoviae Merenti, medal

Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie – Bene Merenti, Nagrodę Miasta Krakowa, estoński Order Krzyża Ziemi Maryjnej IV klasy, nagrodę Lednickiego Orła Piastowskiego oraz medal Stałego Komitetu Mediewistów Polskich – Lux et Laus.

Tę pochwałę Jerzego Wyrozumskiego zakończmy formułą zaczerpniętą od Honoriusza z Autun, średniowiecznego intelektualisty, który przywołany został na początku: „Nie ma innego autorytetu jak prawda dowiedziona rozumem; to co autorytet podaje nam do wierzenia, to rozum umacnia w nas swoimi dowodami”. Zacytowane słowa w pełni – jak mierniam – oddają postawę i drogę życiową Profesora, któremu przyznajemy dzisiaj najwyższe wyróżnienie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach – doktorat honorowy.

prof. dr hab. Wojciech Iwańczak

Opinia

*w sprawie nadania przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
godności doctora honoris causa Profesorowi Jerzemu Wyrozumskiemu*

Napisać, że Profesor Jerzy Wyrozumski jest jednym ze szczupłego grona najwybitniejszych polskich mediewistów, byłoby banałem i nie wyczerpywałoby znaczenia i zasług tego niepospolitego uczonego. Także w niniejszej opinii będę mógł skupić się jedynie na niektórych, jak sądzę ważniejszych elementach jego życiowego dorobku.

Urodzony w 1930 roku w Trembowli (obecnie Ukraina), po zakończeniu II wojny światowej Jerzy Wyrozumski wraz z rodziną zamieszkał w Kcyni, do szkoły uczęszczał w Wągrowcu. W roku 1950 podjął studia historyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim, zakończone pięć lat później. Z uczelnią tą i z Krakowem związał się nierozdzielnie pod względem zawodowym i życiowym. Krakowowi i tamtejszej uczelni poświęcił też znaczną część swego dorobku naukowego. Przebył na Uniwersytecie Jagiellońskim wszystkie szczeble kariery akademickiej (doktorat – 1963, habilitacja – 1968, profesura nadzwyczajna – 1981, zwyczajna – 1993). Jako swego nauczyciela wymieniał Romana Grodeckiego. Obok niego, wraz z takimi uczonymi jak Sylwiusz Mikucki, Zofia Ko-

złowska-Budkowa i Marian Plezia, Profesor Wyrozumski kontynuuje najlepsze tradycje słynnej mediewistyki krakowskiej.

Publikowany dorobek Jerzego Wyrozumskiego (ujęty bibliograficznie w dedykowanej mu księdze pamiątkowej *Cracovia, Polonia, Europa* [Kraków 1995]) wyraził się do roku 1994 łączną liczbą publikacji dochodzącą do 350, a w ostatnich ponad dwóch dekadach znacznie jeszcze się powiększył. Dorobek ten jest nie tylko imponujący ilościowo, lecz także – i przede wszystkim – jakościowo oraz pod względem szerokości pola badawczego. Spróbuję go zilustrować na wybranych przykładach.

Początki swych badań Jerzy Wyrozumski poświęcił rzemiosłu, wytwórczości i handlowi małopolskiemu polskiego średniowiecza, czego efektem są przede wszystkim monografie: *Państwowa gospodarka solna w Polsce do schyłku XIV w.* (1968) i *Tkactwo małopolskie w późnym średniowieczu* (1972), a także częściowo je poprzedzające, częściowo zaś późniejsze, drobniejsze, ale zawsze cenne rozprawy i artykuły: *O kongregacji włóczków krakowskich* (1958), *Jednostki obrachunkowe drzewa sławne w dawnej Polsce* (1959), *Warzelnie soli krakowskiej na pograniczu śląsko-polskim w drugiej połowie XVI i pierwszej połowie XVII w.* (1960), *Związki czeladnicze w Polsce średniowiecznej* (1977), *Zagadnienie początków prawnej ochrony wynalazku w Polsce* (1978).

Choć problematyka ekonomiczna Polski średniowiecznej nigdy nie została przez Jerzego Wyrozumskiego zupełnie zarzucona, stopniowo można zaobserwować przesuwanie się punktu ciężko-

ści ku ściślejszej problematyce społecznej, przy szerokim uwzględnieniu innych aspektów, zwłaszcza religijnych i prawnych. Znowu tytułem przykładów: *Beginki i begardzi w Polsce* (1971), *Z dziejów waldensów w Polsce średniowiecznej* (1977), *Zagadnienie niewoli w późnym średniowieczu polskim* (1982), *Gromada w życiu samorządowym średniowiecznej wsi polskiej* (1985), *Kazimierz Tymieniecki jako badacz osadnictwa wiejskiego w Polsce* (1990), *Rola więzi społecznej w kształtowaniu się średniowiecznego narodu polskiego* (1992), *Kmieć czy chłop w Polsce średniowiecznej?* (2000).

Poczynając od końca lat osiemdziesiątych XX wieku, dostrzec można w naukowej twórczości Jerzego Wyrozumskiego zainteresowanie dziejami ludności żydowskiej, czym kontynuuje on dzieło swego mistrza – Romana Grodeckiego. Przykłady: *Żydzi w średniowiecznym Krakowie* (1989), *Żydzi w Polsce średniowiecznej* (1991), „Prawa, które sam Bóg dał przez Mojżesza ludowi izraelskiemu” w *średniowiecznych zbiorach polskich* (1993), wstęp do książki Chone Shmeruka *Legenda o Esterce w literaturze jidysz i polskiej* (2000).

Sporo uwagi poświęcił Profesor Wyrozumski tolerancji religijnej i narodowej w Polsce średniowiecznej. Przywołam tu prace *Tolerancja jako przejaw pluralizmu kultury polskiej* (1988) oraz *Die Frage der Toleranz im mittelalterlichen Polen* (1992). Do kilku przykładów wypada się ograniczyć, jeżeli chodzi o prace Profesora dotyczące historii chrześcijaństwa i Kościoła w Polsce i na Litwie oraz dziejowych powiązań polsko-litewskich: *Próba chry-*

stianizacji Litwy w czasach Giedymina (1987), *Św. Jacek Odrowąż na tle swoich czasów* (1989), *La traslazione del corpo di S. Floriano da Bologna in Cracovia* (1990), *Litwa w polityce Piastów* (1992), *Formowanie się politycznej i ustrojowej wspólnoty polsko-litewskiej w latach 1385–1501* (1994), *Zagadnienie początków biskupstwa krakowskiego* (1994), *Legenda pruska o św. Wojciechu* (1997), *Pontyfikat arcybiskupi i reformy Henryka Kietlicza* (2000).

Szczególne miejsce w twórczości Jerzego Wyrozumskiego zajmują dzieje Krakowa i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przywołam jedynie dwie publikacje o charakterze książkowym: *Z najstarszych dziejów Uniwersytetu Krakowskiego. Szkice* (1996) oraz monumentalne *Dzieje Krakowa. Kraków do schyłku wieków średnich* (1992). To ostatnie dzieło, dojrzała i wszechstronna synteza jednego z głównych nurtów badawczych Profesora, pozostanie na długo w swojej dziedzinie dziełem podstawowym, od którego trzeba rozpocząć wszelkie dalsze studia i badania nad dziejami Krakowa w średniowieczu.

Właściwe Jerzemu Wyrozumskiemu szczęśliwe i nieczęste połączenie daru analizy (niekiedy bardzo drobiazgowej, zawsze mocno osadzonej w źródłach) oraz szerokiego zmysłu syntetycznego zaowocowało znakomitymi całościowymi syntezami dziejów Polski średniowiecznej. Prawdziwym bestsellerem stała się czterotomowa „krakowska” *Historia Polski* trojga autorów, wydana w 1978 roku, w ramach której Profesor opracował w całości okres do roku 1505 (tom 1). Ze względu na swoje walory

naukowe i dydaktyczne publikacja ta doczekała się kilkunastu wydań i dla wielu roczników studentów stała się podstawowym i najchętniej czytowanym podręcznikiem dziejów ojczystych. Wysokonakładowa synteza cząstkowa zatytułowana *Pierścien Kingi*, opublikowana w 1999 roku w ramach serii *Dzieje Narodu i Państwa Polskiego*, ujawniła duży talent popularyzatorski Profesora. W tym samym roku, w ramach wielotomowej, przez siebie współredagowanej, także „krakowskiej” *Wielkiej historii Polski*, Jerzy Wyrozumski wystąpił jako autor tomu drugiego, obejmującego dzieje Polski piastowskiej (VIII wiek – 1370 rok).

Jedną z dziedzin twórczości naukowej Profesora Wyrozumskiego jest biografistyka historyczna. Opracował liczne hasła w *Polskim słowniku biograficznym*, wydał zbiór prac *Królowa Jadwiga. Między epoką piastowską i jagiellońską* (1997) oraz znakomitą biografię *Kazimierz Wielki* (1982). Znaczna jest liczba biogramów, nekrologów i wspomnień pióra Jerzego Wyrozumskiego, dotyczących różnych uczonych, zwłaszcza krakowskich. W 1969 roku ukazał się jego staraniem i z jego obszernym posłowiem pośmiertny tom prac Romana Grodeckiego, zatytułowany *Polska piastowska*.

Ogromna część drukowanego dorobku Profesora Wyrozumskiego jest pokłosiem referatów i wystąpień na licznych konferencjach zagranicznych. Warto w tym miejscu wspomnieć o powierzeniu mu opracowania części obejmującej dzieje Polski w XI–XII wieku w tomie czwartym prestiżowej *The New Cambridge Medieval History* (2003).

Jerzy Wyrozumski nie jest jednak typem uczonego wyłącznie gabinetowego. Trudne do oszacowania są jego zasługi w dziedzinie dydaktyki, kształcenia kadr naukowych oraz organizacji i promocji badań naukowych. Nie znam liczby wypromowanych przez niego magistrów, ale domyślam się, że musi być imponująca. Był promotorem w kilkunastu przewodach doktorskich, a część jego doktorantów zajmuje obecnie stanowiska profesorskie i kontynuuje kierunki jego badań.

Profesor Wyrozumski piastował wysokie i pracochłonne funkcje, m.in. zastępcy dyrektora Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego (1977–1981), dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego (1981–1987) i prorektora tej uczelni (1987–1990). Od momentu wznowienia działalności przez Polską Akademię Umiejętności (1989) jest jej czynnym członkiem, a od roku 1994 do końca poprzedniej kadencji był sekretarzem generalnym PAU. Przejął tam znaczną część pracy organizacyjnej i koncepcyjnej, m.in. w ramach Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich. Położył także nieocenione zasługi dla restytucji i uporządkowania sytuacji prawnej Biblioteki Polskiej w Paryżu. Działał w Komitecie Nauk Historycznych PAN, w Radzie Naukowej Instytutu Historii PAN, przewodniczył Radzie Naukowej Kasy im. Józefa Mianowskiego – Fundacji Popierania Nauki. Przez kilka kadencji był członkiem Sekcji Nauk Humanistyczno-Społecznych Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów Naukowych, wiele lat przewodniczył Radzie Miłośników Zamku

Królewskiego na Wawelu i Towarzystwu Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Zasiadał w gremiach redakcyjnych wielu polskich periodyków naukowych, m.in. „Rocznika Krakowskiego” i „Studia Waweliana”. Jest członkiem Rady Naukowej *Polskiego słownika biograficznego*. Szczególne zasługi położył jako redaktor kilku ostatnich tomów reedycji *Roczników, czyli Kronik sławnego Królestwa Polskiego* Jana Długosza, zarówno w wersji łacińskiej, jak również w polskim tłumaczeniu. To, że obie wersje po przeszło 50 latach udało się szczęśliwie doprowadzić do końca, jest w znacznej mierze zasługą Jerzego Wyrozumskiego. Profesor bardzo aktywnie uczestniczył też w różnorodnych formach uczczenia przed kilkoma laty jubileuszu 600-lecia urodzin Długosza.

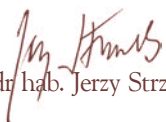
Jerzy Wyrozumski doświadczył wielu dowodów szacunku i uznania dla jego dorobku i postawy. W 1995 roku ukazała się okazała, dedykowana mu księga pamiątkowa *Cracovia, Polonia, Europa*, a w roku 2000 kolejna – *Polska i jej sąsiedzi w późnym średniowieczu*. Profesor otrzymał wiele wysokich odznaczeń państwowych oraz Krzyż Komandorski św. Sylwestra przyznany przez Stolicę Apostolską. Doktoratami honorowymi wyróżniły go uniwersytety w Miszkolcu (2000) i Peczu (2001) oraz Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego (2005). Wśród pozostałych wyróżnień warto wymienić srebrny medal *Cracoviae Merenti* (1995), Nagrodę Miasta Krakowa (2010), nagrodę Lednickiego Orła Piastowskiego (2015) oraz estoński Order Krzyża Ziemi Ma-

ryjnej IV klasy (2014). W 2013 roku odbyło się uroczyste odnowienie doktoratu Profesora na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Profesor Jerzy Wyrozumski cieszy się wielkim szacunkiem i autorytetem, a także niekłamana sympatią kilku pokoleń badaczy i swego środowiska. Znana jest jego spolegliwość, obowiązkowość i życzliwość dla ludzi, także młodych i początkujących adeptów historii. Sprawilo to, że bardzo często powierzano mu opiniowanie książek i przewodów na stopień czy tytuł naukowy oraz proszono o udział w sesjach i konferencjach naukowych. Z przyjętych zobowiązań zawsze starał się wywiązywać terminowo.

Nie ukrywam, że napisanie opinii o Uczonym, którego podziwiam i szanuję, sprawilo mi duzą satysfakcję. Inicjatywę Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach uważam za wielce uzasadnioną. Trudno byłoby wskazać w Polsce drugiego historyka tak bardzo zasługującego na wyróżnienie godnością doktora honorowego jak Profesor Jerzy Wyrozumski.

Poznań, 24 lipca 2017 roku

prof. dr hab. Jerzy Strzelczyk

Opinia

*dotycząca wniosku o nadanie Profesorowi Jerzemu Wyrozumskiemu tytułu
doctora honoris causa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach*

Profesor Jerzy Wyrozumski jest jednym z najwybitniejszych polskich uczonych, historykiem o rozległych horyzontach intelektualnych, o uznanym autorytecie w kraju i poza jego granicami. Jest też znakomitym organizatorem nauki, inspiratorem wielu poczyznań społecznych i wielkim autorytetem moralnym. Urodził się 7 marca 1930 roku w Trembowli (woj. stanisławowskie), w rodzinie mieszczańskiej o udokumentowanym rodowodzie od XVII wieku. W rodzinnym mieście rozpoczął edukację, którą kontynuował we Lwowie. Lata II wojny światowej spędził z rodziną w Trembowli, a następnie rozpoczął powszechne dla Polaków z Kresów wędrowanie w poszukiwaniu nowego miejsca w ojczyźnie. Rodzina Wyrozumskich osiadła na krótko w Kcyni, skąd przyszedł Profesor dojeżdżał do gimnazjum w Wągrowcu. Naukę kontynuował w Zielonej Górze i Koźlu, gdzie w I Liceum Ogólnokształcącym im. Henryka Sienkiewicza uzyskał maturę. Po niej postanowił studiować historię i wybrał Uniwersytet Jagielloński. Studia podjął w 1950 roku. Miał znakomitych nauczycieli. Ludwik Piotrowicz, Jan Dąbrowski, Zofia Kozłowska-Budkowa, Sylwiusz Mikucki wywarli duży wpływ na rozwój zainteresowań

naukowych i umiejętności warsztatowych młodego historyka. Mistrzem Jerzego Wyrozumskiego był prof. Roman Grodecki, pod wpływem którego postanowił zająć się średniowieczem oraz historią gospodarczą i społeczną. „Byłem i czuję się uczniem Romana Grodeckiego – wspominał po latach – myślę, że nie tylko, gdy chodzi o warsztat i problematykę badawczą. Grodecki stał się moim wzorcem osobowym”. Od swojego mistrza przejął Jerzy Wyrozumski wielki szacunek dla źródeł historycznych, umiejętność precyzyjnego wydobywania z nich informacji, jasność wykładu oraz formułowanych wniosków.

Po magisterium w 1955 roku, uzyskanym na podstawie pracy *Handel solą w Polsce wieków średnich*, a także niedługim zatrudnieniu w Archiwum Państwowym, Jerzy Wyrozumski otrzymał asystenturę w kierowanej przez Romana Grodeckiego Katedrze Historii Polski Feudalnej Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie przeszedł kolejno wszystkie szczeble kariery akademickiej. Doktorat uzyskał w 1963 roku na podstawie rozprawy *Tkactwo małopolskie w późnym średniowieczu* (opublikowana w roku 1972), a w 1968 roku habilitował się. Rozprawa habilitacyjna Jerzego Wyrozumskiego zatytułowana była: *Państwowa gospodarka solna w Polsce do schyłku XIV wieku*. Profesorem nadzwyczajnym został w roku 1981, zwyczajnym zaś w 1993.

Pierwszą pracę (recenzję) opublikował Jerzy Wyrozumski w 1956 roku w „Tygodniku Powszechnym”. W 2010 roku jego bibliografia, według Stanisława A. Sroki, liczyła blisko 550 pozycji. Przez ostatnie lata powiększyła się i przekroczyła zapewne liczbę

600 publikacji, zarówno krajowych, jak i zagranicznych (Profesor publikował w Austrii, Estonii, we Francji, w Jugosławii, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, na Słowacji i we Włoszech). Zawiera ona kilkanaście książek autorskich (niektóre miały kilka wydań) i współautorskich, najwięcej artykułów naukowych, wiele popularnonaukowych, edycje źródłowe oraz kilkadziesiąt recenzji, w których Profesor Wyrozumski prezentował znakomitą znajomość najnowszej literatury, rozległą erudycję i własne spojrzenie na poruszane w recenzowanej pracy problemy. Podobnie twórczy charakter mają liczne, publikowane, wypowiedzi Profesora na konferencjach, zjazdach i sympozjach naukowych. Charakterystycznym dla niego gatunkiem publikacji naukowej jest niewielka rozmiarami rozprawa lub studium, w których – dokonując podsumowania stanu badań, wprowadzając własne interpretacje wykorzystywanych źródeł – dochodzi do oryginalnych ujęć danego zagadnienia, zjawiska czy procesu.

W okresie początków kariery naukowej Jerzego Wyrozumskiego zainteresowania polskiej historiografii koncentrowały się na dziejach gospodarczych i związanych z nimi problemach społecznych. To druga, obok zainteresowań mistrza Grodeckiego, przyczyna podjęcia przez Profesora badań koncentrujących się wokół tych zagadnień w okresie średniowiecza. Pierwsze prace dotyczyły opieki społecznej w górnictwie, stowarzyszenia krakowskich włóczków, produkcji i handlu solą, początków miast w regionie jasielskim czy produkcji sukienniczej. Wokół tej problematyki koncentrowały się doktorat i habilitacja. Rezultaty

publikowanych badań sprawiły, że Profesor Wyrozumski stał się cenionym w Polsce i za granicą znawcą średniowiecznych dziejów górnictwa, rzemiosła i handlu. Dlatego też zaproszono go do zespołu autorskiego pracującego nad historią włókiennictwa na ziemiach polskich do końca XVIII wieku, która została opublikowana w 1966 roku. Napisał partie dotyczące zmian organizacyjnych w wytwórczości tekstylnej, zagadnień zbytu wyrobów włókienniczych, omówił sukiennictwo i płóciennictwo w XIV i XV wieku. Z kolei do *Słownika starożytności słowiańskich* przygotował hasła: *Rzemiosło* (t. 4, 1972) oraz *Sól i saliny* (t. 5, 1975).

Obok historii gospodarczej i społecznej, zwłaszcza po habilitacji, ważnym obszarem badań Jerzego Wyrozumskiego była i jest historia polityczna. Powstało na ten temat wiele rozpraw oraz artykułów, a zwłaszcza biografie: Kazimierza Wielkiego (1982, 3 wydania) i królowej Jadwigi Andegaweńskiej (1997, 2 wydania). Problematyka panowania ostatniego Piasta na polskim tronie szczególnie często była przedmiotem rozważań Profesora, w pracach naukowych i popularnonaukowych. Doceniając dorobek badawczy Jerzego Wyrozumskiego w tym zakresie, Stowarzyszenie Miast Króla Kazimierza Wielkiego w czerwcu 2011 roku obdarzyło go honorowym członkostwem.

Bardzo ważnym nurtem w dorobku badawczym Profesora Wyrozumskiego są dzieje kultury średniowiecznej oraz rola Uniwersytetu Krakowskiego i innych uniwersytetów europejskich w jej kształtowaniu. Warto wspomnieć prace omawiające legendę o świętym Wojciechu, znaczenie mistrza Wincentego dla kul-

tury polskiej, echa pobytu Konrada Celtisa w Krakowie, czy też początki krakowskiej wszechnicy, zwłaszcza zbiór szkiców *Z najstarszych dziejów Uniwersytetu Krakowskiego* (1996).

Od początku w twórczości naukowej Profesora Wyrozumskiego obecna była problematyka miejska. Brał udział, jako współautor, w opracowaniu monografii kilku miast: Krosna, Dukli, Jasła, Strzyżowa. W 1980 roku opublikował interesujące studium o rozwoju sieci miejskiej w Małopolsce w średniowieczu i u progu czasów nowożytnych. Jednocześnie zaczął poświęcać więcej uwagi dziejom miasta, w którym z wyboru przyszło mu żyć i pracować, czyli Krakowowi. Ta część dorobku naukowego Profesora została w 2010 roku bardzo szczegółowo omówiona przez Stanisława A. Srokę w szkicu *Jerzy Wyrozumski o średniowiecznym Krakowie*. Ograniczę się więc do przypomnienia największych w tym zakresie osiągnięć: Profesor ogłosił m.in. ważne studium na temat handlu Krakowa ze Wschodem (zawierające weryfikację i uzupełnienie wniosków wysuniętych na ten temat w 1903 roku przez Stanisława Kutrzebę), a także rozprawy o udziale Krakowa w związku hanzeatyckim, roli politycznej tego miasta w okresie przed lokacją na prawie niemieckim, o genezie jego stołeczności, o ośrodku produkcji i handlu tekstylnego oraz roli hodowli w życiu miasta i całej jego aglomeracji.

W tym samym okresie podjął się Jerzy Wyrozumski opracowania dziejów Krakowa w średniowieczu. Pracę ukończył w 1985 roku, jednak na druk tego monumentalnego dzieła przyszło czekać do roku 1992. W trzech obszernych częściach omówione

zostały dzieje Krakowa przedlokacyjnego, powstanie aglomeracji (Kraków – Kazimierz – Kleparz) oraz dzieje miasta do schyłku wieków średnich, uwzględniono przy tym trzy grupy problemowe: przemiany przestrzeni miejskiej, przeobrażenia społeczności mieszczańskiej, funkcje ośrodka w ciągu badanego okresu jego dziejów. Wiele uwagi poświęcono przemianom ustrojowym, kształtowaniu się kultury i życia codziennemu. Jest to do dzisiaj najobszerniejsze opracowanie średniowiecznych dziejów Krakowa, jednocześnie jedna z najlepszych monografii miejskich w Polsce.

Badania nad średniowiecznymi dziejami Krakowa Jerzy Wyrozumski prowadził też w okresie późniejszym. Przede wszystkim należy wspomnieć studia na temat lokacji miasta na prawie magdeburskim. Poglądy Profesora na pewne kwestie szczegółowe dotyczące tego zagadnienia ewoluowały. Jeszcze w monografii przyjmował, że były dwie lokacje Krakowa na tym prawie, ale badania podjęte w związku z obchodami w 2007 roku jubileuszu 750-lecia lokacji doprowadziły do rewizji poprzednich poglądów i ustalenia, że była jedna lokacja na prawie niemieckim, związana z nowym rozplanowaniem przestrzeni miejskiej, a miała ona miejsce w 1257 roku. Profesor poświęcał uwagę również kontaktom Krakowa z innymi miastami, głównie ze Lwowem i z Norymbergą. Jeśli chodzi o społeczność miejską, w kilku publikacjach charakteryzował Żydów, opisywał korporacje zawodowe i religijne, a nawet związki czeladnicze.

Ustalenia i wnioski zawarte w pracach Jerzego Wyrozumskiego pozwalają na lepsze poznanie dziejów Polski, prowincji ma-

łopolskiej, jej poszczególnych regionów, a także ośrodków miejskich, przede wszystkim Krakowa. W swoich pracach Profesor dostarczył wielu argumentów, że kryzys gospodarczy w krajach Europy Zachodniej w XIV i XV wieku nie objął Europy Środkowej, a nawet zmniejszył dystans cywilizacyjny między tymi regionami kontynentu. W 1997 roku ogłosił na ten temat rozprawę *Czy późnośredniowieczny kryzys feudalizmu dotknął Polskę*.

Warto podkreślić istotną cechę twórczości naukowej Profesora Wyrozumskiego: nie ma w niej uogólnień czy przypuszczeń pozbawionych podstawy źródłowej. Wszystkie ustalenia dotyczące ludzi, zbiorowości, instytucji, stowarzyszeń, zjawisk i procesów oparte są na udokumentowanych informacjach.

Jerzy Wyrozumski popularyzuje wiedzę o średniowiecznej Polsce i średniowiecznym Krakowie także w licznych wykładach, referatach oraz publikacjach prasowych. Sławne były przed laty wycieczki po krakowskich zabytkach, których Profesor był przewodnikiem.

W 1978 roku ukazała się *Historii Polski*, którą Jerzy Wyrozumski przygotował wraz z Józefem Gierowskim i Józefem Buszką. Opisał w niej czasy średniowiecza, kończąc je na 1505 roku. Czterotomowe wydawnictwo szybko zyskało popularność wśród studentów historii i innych kierunków humanistycznych, ze względu na klarowny wykład i wyważone sądy. W niektórych ośrodkach akademickich otrzymało nazwę „nowych trojczków krakowskich”, w nawiązaniu do dwutomowych *Dziejów Polski średniowiecznej* z 1926 roku, pióra Romana Grodeckiego, Stanisła-

wa Zachorowskiego i Jana Dąbrowskiego. Podręcznik skierowany do szerokiego grona czytelników doczekał się aż 13 wysokonakładowych wydań. Z okazji jubileuszu odnowienia Uniwersytetu Jagiellońskiego, w 1999 roku została opublikowana przez jego profesorów *Wielka historia Polski*. Drugi tom, *Dzieje Polski piastowskiej (VIII w. – 1370)* opracował Profesor Wyrozumski. Ten podręcznik także cieszy się popularnością wśród studentów. Podkreślają oni jasność rozważań i przejrzystą periodyzację. Do omawianych osiągnięć należy dodać 21 biogramów napisanych do *Słownika biograficznego historii powszechnej do XVII wieku* (1968) oraz 11 opublikowanych w *Słowniku historyków polskich* (1994).

Na podkreślenie zasługuje również długoletnia współpraca Jerzego Wyrozumskiego z redakcją *Polskiego słownika biograficznego*. Od 1960 roku zamieścił tam ponad 30 biogramów ludzi polskiego średniowiecza, od roku 1993 jest członkiem ścisłego komitetu redakcyjnego.

Profesor Wyrozumski odgrywa ważną rolę w życiu naukowym kraju. Ma wielkie zasługi w rozwoju młodej kadry mediewistów, jako recenzent licznych przewodów, postępowań i wystąpień o tytuł profesora na wielu uniwersytetach. Przez kilka kadencji był członkiem Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów Naukowych (od 1990 roku), Komitetu Nauk Historycznych PAN oraz Rady Naukowej Instytutu Historii PAN. Na Uniwersytecie Jagiellońskim był zastępcą dyrektora Instytutu Historii (1977–1981), dziekanem Wydziału Filozoficzno-Historycznego (1981–1987) oraz prorektorem (1987–1990). Od 1989 roku jest czynnym członkiem

Polskiej Akademii Umiejętności, a w latach 1994–2015 był jej sekretarzem generalnym. Jest też przewodniczącym Rady Naukowej Kasy im. Józefa Mianowskiego – Fundacji Popierania Nauki.

Działalność dydaktyczną, co podkreślają uczniowie Jerzego Wyrozumskiego, zawsze prowadził on niezwykle starannie. Dotyczy to zarówno wykładów kursowych, monograficznych, jak i seminariów. W zgodnej opinii ich uczestników, przyczyniły się one w znacznej mierze do ukształtowania młodego pokolenia krakowskich mediewistów, z których większość to uczniowie Profesora. Inni, w tym doktorzy i doktorzy habilitowani, są zatrudnieni w licznych placówkach naukowych poza Krakowem.

Od wielu dziesięcioleci Jerzy Wyrozumski jest postrzegany jako „osobna instytucja naukowa”. W 1980 roku został prezesem Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Funkcję tę pełni już ponad 30 lat, inspirując rozwój różnych form działalności obywatelskiej na rzecz tego miasta. Nazywany jest animatorem życia naukowego w Krakowie, zwłaszcza w związku z organizacją sesji naukowych „Kraków w dziejach narodu”, a także międzynarodowych konferencji o rozległej problematyce, w ramach Międzynarodowego Centrum Kultury. Publikacje ich materiałów ukazywały się pod redakcją naukową Profesora. Brał też udział w pracach komitetów redakcyjnych i był redaktorem czasopism oraz wydawnictw ciągłych, takich jak „Acta Poloniae Historica”, „Kwartalnik Historyczny”, „Quaestiones Mediae Aevi”, „Rocznik Krakowski”, „Studia Historyczne”, „Studia Waweliana”, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace historyczne”.

Warto wspomnieć wreszcie o krajowych i zagranicznych godnościach i nagrodach, które stały się udziałem Jerzego Wyrozumskiego. W 1995 roku otrzymał srebrny medal Cracoviae Merenti, a w 1998 medal Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie Bene Merenti. W roku 1999 Jan Paweł II nadał Profesorowi Komandorię Orderu św. Sylwestra, w 2010 uhonorowano go Nagrodą Miasta Krakowa, w 2014 zaś estońskim Orderem Krzyża Ziemi Maryjnej IV klasy. Jest doctorem honoris causa kilku polskich i zagranicznych uniwersytetów.

Profesor Jerzy Wyrozumski to uczony o renomie krajowej i europejskiej, znakomity przedstawiciel krakowskiej szkoły historycznej. Cieszy się zasłużonym autorytetem w polskim środowisku historycznym, jest wybitnym reprezentantem polskiej humanistyki. Dlatego uważam decyzję Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach w sprawie rozpoczęcia procedury nadania prof. dr. hab. Jerzemu Wyrozumskiemu godności doctora honoris causa za bardzo trafną i w pełni uzasadnioną. Z przekonaniem i satysfakcją ją popieram.

Lublin, 4 stycznia 2018 roku

prof. dr. hab. Ryszard Szczygieł

Wniosek

Jego Magnificencji Rektora prof. dr. hab. Jacka Semaniaka o nadanie tytułu doctora honoris causa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach prof. dr. hab. Jerzemu Wyrozumskiemu, zgłoszony na posiedzeniu Senatu 29 marca 2018 roku

Mam zaszczyt wnieść pod obrady Prześwietnego Senatu wniosek o nadanie tytułu doctora honoris causa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach Profesorowi Jerzemu Wyrozumskiemu, jednemu z najwybitniejszych historyków, szczególnie zasłużonemu dla rozwoju nauki w naszym kraju.

Dorobek naukowy Profesora Jerzego Wyrozumskiego charakteryzuje wszechstronność zainteresowań, obejmuje on ponad 600 publikacji naukowych, z których do najważniejszych należą te dotyczące dziejów średniowiecza, m.in. *Państwowa gospodarka solna w Polsce do schyłku XIV wieku*, *Tkactwo małopolskie w późnym średniowieczu*, *Historia Polski*, t. 1. *Do roku 1505*, *Kazimierz Wielki*, *Dzieje Krakowa. Kraków do schyłku wieków średnich*, *Z najstarszych dziejów Uniwersytetu Krakowskiego. Szkice*, *Królowa Jadwiga. Między epoką piastowską i jagiellońską*, *Wielka historia Polski*, t. 2. *Dzieje Polski piastowskiej (VIII w. – 1370)* oraz

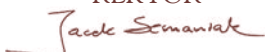
zbiór prac i szkiców poświęconych historii Krakowa *Cracovia mediaevalis*.

Profesor Jerzy Wyrozumski pełnił i wciąż pełni wiele zaszczytnych funkcji. Od 1980 roku jest prezesem Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, od 1988 przewodniczy Radzie Muzealnej Zamku Królewskiego na Wawelu, a od 1998 Radzie Naukowej Kasy im. Józefa Mianowskiego – Fundacji Popierania Nauki. W 1981 roku został wybrany na dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego i pozostawał na tym stanowisku przez dwie kadencje. W latach 1987–1990 był prorektorem tejże uczelni. Od roku 1989 jest członkiem czynnym odrodzonej wówczas Polskiej Akademii Umiejętności, a od 1994 jej sekretarzem generalnym. W latach 1992–1999 współpracował z Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie. Przez wiele lat był członkiem Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów Naukowych.

Za zasługi dla nauki, w dowód uznania przez środowiska naukowe w Polsce i za granicą, Profesora Jerzego Wyrozumskiego uhonorowano m.in. doktoratami honoris causa: węgierskich uniwersytetów w Miskolcu (2000) i Peczu (2001), Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego (2005), Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie (2009), Uniwersytetu Rzeszowskiego (2010). Profesor odznaczony został również m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, papieskim Orderem św. Sylwestra i srebrnym medalem *Cracoviae Merenti*.

Cieszę się, że po raz kolejny w dziejach Uczelni nadajemy tytuł doctora honoris causa znamienitemu uczonemu. Tym razem honorujemy wybitnego mediewistę, w uznaniu jego wyjątkowej działalności o uniwersalnym i humanistycznym przesłaniu.

REKTOR

prof. dr hab. Jacek Semaniak

Wydawnictwo
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego
Kielce 2018

Uniwersytet
Jana Kochanowskiego
w Kielcach